

EL TESTAMENT DEL MARQUÉS DE VILLATORCAS I LA DISPUTA DEL COMTE DE CERVELLÓ PER L'HERÈNCIA PATERNA. UNA ALTRA CONSEQÜÈNCIA DE L'EXILI AUSTRIACISTA. *

Amparo Felipo Orts
Universitat de València

* Aquest treball s'inscriu en el projecte d'investigació "Los conflictos generados por la abolición de los fueros en la sociedad valenciana del siglo XVIII" (GV.05/72), subvencionat per la Generalitat Valenciana.

RESUM:

En el context de les conseqüències de l'exili austriacista vinculat a la Guerra de Successió, aquest article estudia els desencontres familiars que va haver de salvar don Juan Basilio de Castellví, exiliat a Viena, per a veure reconeguts els seus drets a la part de l'herència familiar que assegurava correspondre-li, derivats, al seu torn, del conflicte personal que per a son pare, el marquès de Villatorcas, va haver de suposar la necessitat de disposar les seues últimes voluntats -en forma de poder públic- abans de la firma de la Pau de Viena de 1725.

PARAULES CLAU:

Guerra de Successió - marquès de Villatorcas - testament - comte de Cervelló
- exili - herència - disputa familiar.

Entre les greus conseqüències de la Guerra de Successió ha sigut probablement la relacionada amb l'exili austracista en les seues variades dimensions la que ha suscitat major interès entre els historiadors durant els últims anys¹. En esta línia aquest article pretén aprofundir en el drama personal i familiar que l'exili va suposar no sols per als que van decidir expatriar-se sinó també per als membres de la seua família que -ja fora per raons estrictament personals o per la seua diferent opció política- van romandre a Espanya, des d'una perspectiva poc coneguda: el conflicte personal que per als pares dels exiliats va poder suposar la disposició de les seues últimes voluntats amb anterioritat a la firma de la Pau de Viena de 1725, per temor a la pèrdua del patrimoni familiar, i les dificultats que per a molts austracistes comportaria accedir a l'herència que els corresponia. I això a través de dos personatges tan significats com don José de Castellví, marquès de Villatorcas, i el seu fill don Juan Basilio de Castellví, comte de Cervelló i marquès de Villatorcas. Però comprendre el problema ens obliga a conèixer, al menys breument, la trajectòria política d'ambdós personatges fins que la Guerra de Successió s'interposara entre ells.

Fill de don Basilio de Castellví i Ponce i de doña Laura d'Alagón, don José de Castellví i Alagón va nàixer a València al desembre de 1653, essent batejat el dia 20 en la parròquia de Sant Esteve d'aquesta ciutat². Seria aquest el primer esdeveniment d'una vida familiar la següent referència de la qual ens situa davant del seu contracte matrimonial amb doña Guiomar Coloma i Borja amb la qual va tindre cinc fills, don Juan Basilio, el primogènit, don José, don Antonio, don Jaime, doña Laura i doña Maria Rosa. Seguint una tradició familiar de serveis a la monarquia, que es remunta com menys al segle XVI, don José de Castellví va desenvolupar una intensa activitat política. Menino de Carles II i castellà del castell d'Oriola, va accedir a l'ofici de portantveus de general governador de la Ciutat i Regne de València a la mort de son pare en 1672, de la successió del qual li havia fet mercé el monarca.

Però és necessari assenyalar que la seua gestió al front d'aquest càrrec va resultar prou controvertida alhora que -si es jutja per la informació que ens proporciona la documentació- marcada pel seu desig d'excusar sistemàticament l'obligació que li competia de visitar tots els anys les viles reials del Regne. Així ho va sol·licitar i va obtenir de la regent en 1675 al·legant haver finit el breu papal que li concedia poder per a exercir la jurisdicció criminal durant tres anys³. Idèntica sol·licitud va elevar al novembre de 1678 pretextant les enormes despeses que ocasionaven aquestes visites així com que “*la molestia y penalidad de una grave enfermedad que ha padecido y padece le ha menoscabado mucha parte de su hacienda y se halla con poca salud y conbeniencias*”, circumstància que també aprofitava per a demanar retirar-se a una aldea distant dues llegües de València “*donde*

¹ Una aproximació, que no pretén ser exhaustiva, a la bibliografia sobre el tema en C. PÉREZ APARICIO y A. FELIPO ORTS, “Un drama personal i col·lectiu. L'exili austracista valencià” en *Pedralbes.Revista d'Història Moderna*, 18, (1998), pp. 329-343. I les contribucions al tema han continuat augmentant fins a l'actualitat.

² AHN. *Sección Nobleza*, Leg. 177/60.

³ AHN. *Consejos*, libro 2483.

pueda lograr con más sosiego su convalencia”⁴. És probable que tampoc complira aquesta obligació en 1679. De fet, el 2 de novembre d’aquest any el monarca escrivia al virrei, duc de Veragua, referint que havent arribat a la cort de Madrid don José de Castellví, acompanyat de sa mare, don Pedro Antonio d’Aragó, president del Consell, li havia reiterat diverses vegades l’orde de què tornara a València però no havent-la complit el monarca va disposar el seu empresonament en el castell de Xàtiva fins a nova orde⁵. La documentació de què disposem no revela la causa de la disposició reial ni els motius de la seua desobediència. Però el 14 de novembre de 1679 es rebia en el Consell d’Aragó el testimoni del castellà del castell de Xàtiva d’haver quedat pres en ell el marquès de Villatorcas⁶.

La seua presó no va haver de prolongar-se, no obstant, durant molt de temps. De nou en 1680 sol·licitava al monarca que l’excusara de la visita, en aquest cas *“por haber estado algún tiempo suspenso de su ejecución (de l’ofici) por la causa que es tan notoria”*⁷. Però, contràriament al que poguera pensar-se, el motiu a què es refereix no va ser el temps que va romandre a la presó sinó el fet d’haver-se vist involucrat en el que Sebastián García va qualificar com l’*“affaire”* del bandit eclesiàstic. Es tractava de l’execució sumària, en la nit de l’11 al 12 de setembre, de Pedro Antonio Ribera, àlies *“lo frare”*, subdiaca de l’orde de Sant Agustí -ignorant tant la legislació foral com la jurisdicció de l’Església-, per orde del virrei, duc de Veragua, a fi d’una pretesa, encara que dubtosa, exemplaritat.

Presor del Castell de Xàtiva

L’acció constituïa una vexació per al Regne i un desafiament a la jerarquia eclesiàstica i ambdós instàncies van reaccionar immediatament. El dia 13 l’arquebisbe Rocaberti va llançar un entredit general sobre la Ciutat i la junta de contrafurs va declarar com a tal l’execució del frare. L’excomunió no va incloure al virrei, que va poder alliberar-se pel càrrec que ocupava, però sí al marquès de Villatorcas en la seua condició de portantveus de general governador, així com al seu assessor i a l’escrivà criminal de la governació, que havien fulminat el procés. El virrei s’havia alliberat de l’excomunió però la pressió dels estaments i de l’arquebisbe Rocaberti van aconseguir la seua immediata destitució. De fet, el nou virrei, comte d’Aguilar va arribar a València l’1 d’octubre de 1680. Tres dies després va aconseguir que l’arquebisbe Rocaberti alçara l’entredit, mentre continuava negociant el perdó dels excomunicats. La reconciliació d’aquests amb l’Església va tindre lloc el 22 de desembre de 1680 en el curs d’una cerimònia junt al convent del Socorro,

⁴ ACA. CA., leg. 916, doc. 91.

⁵ “Duque de Veraguas primo mi lugarteniente y capitán general. Haviendo venido a esta corte don Joseph de Castellví y Alagón, portantvezes de general governador de essa ciudad y Reyno, acompañando a su madre en ejecución de la licencia que se le concedió para ello, he ha dado diferentes órdenes el illustre don Pedro Antonio de Aragón, presidente deste mi Consejo Supremo, para que se buelva y no haviéndolas executado como devía, he resuelto que vaya preso al castillo de Xàtiva y esté en él hasta otra orden mía, lo qual he mandado le notifique un escrivano de Cámara deste mi Consejo como lo ha executado. De que he querido avisaros para que lo tengáis entendido y deís orden al governador de dicho castillo, que assí es mi voluntad. ACA. CA., Leg. 802, doc. 99/1.

⁶ ACA. CA., Leg. 802, doc. 99/3.

⁷ AHN. Consejos. Lib. 2484, fol. 147-147v.

de l'orde de Sant Agostí, condemnant-los l'arquebisbe a diverses penes pecuniàries i canòniques i sotmetent-los a un vergonyós càstic corporal. En concret, el marquès de Villatorcas va ser multat amb 500 lliures d'almoïna al convent i condemnat a acudir a aquest monestir tots els divendres fins a la següent Pasqua, així com a resar una part del rosari diàriament durant un any⁸.

En tot cas, no complir la preceptiva visita s'havia convertit per al marquès de Villatorcas en una rutina de què també va demanar alliberar-se en 1681, si bé en aquesta ocasió el monarca li la denegaria adduint no sols la mercé concedida l'any anterior sinó l'assignació anual de 500 lliures per a aquest fi que, per consegüent, estava obligat a complir⁹. També es va rebutjar la seua proposta que, davant de la impossibilitat econòmica d'afrontar la visita, se li entregara alguna quantitat a compte del que se li devia¹⁰. Però aquesta negativa no li va impedir sol·licitar una vegada més l'exempció en 1684, objectant la incidència de la pesta i les enormes despeses derivades de la malaltia i posterior defunció de la seua dona¹¹. Però si aquests arguments el van eximir una vegada més de la visita, la seua paral·lela sol·licitud de què se li feren efectives 1.362 lliures i 10 sous que se li devien per les tèrcies corresponents al període comprés entre 1672 -que va començar a servir l'ofici- i 1675, va ser rebutjada pel monarca amb un lacònic “no ha lugar por aora”¹².

Certament, don José de Castellví no pareixia molt conformat amb les obligacions que comportava el càrrec de governador. De fet, ja en 1675 havia sol·licitat a la regent que l'honorara amb la concessió del virregnat que la marxa del comte de Paredes deixaria vacant. En l'extens memorial elaborat a l'efecte, als mèrits dels seus avantpassats afegia els que ell mateix havia acumulat des que va entrar a servir en el lloc de menino “*asistiendo en Madrid en dos ocasiones y en Denia todo el tiempo que estuvo en aquella ciudad la señora emperatriz (que esté en el cielo) hasta que Su Magestad Cesárea se embarcó*”¹³, però sobretot en la seua condició de governador, assegurant que “*el tiempo que ha que le exerce ha procurado acudir a su obligación con el cuidado y desvelo que es notorio, aviéndose expuesto en diferentes ocasiones a manifiesto riesgo, assí en persecución de delinquentes como en todos los demás lances que se han ofrecido, procurando siempre el mayor servicio de Vuestra Magestad en la administración de la justicia y mayor autoridad de ella*”¹⁴. Encara que el monarca va desestimar la seua demanda en aquesta ocasió, sí que va pensar en ell anys després per a ocupar el virregnat de Mallorca, càrrec que va jurar el 5 de setembre de 1691 per un trienni¹⁵, que li va ser prorrogat en 1694 i que va exercir fins que al març de 1698 va ser designat el seu successor¹⁶.

D'altra banda, encara que la seua condició de virrei de Mallorca li va impedir exercir el càrrec, don José de Castellví, que ja havia accedit al

⁸ S. GARCÍA MARTÍNEZ, *op. cit.*, pp. 218-224. Partint d'esta informació, l'assumpte ha sigut desenvolupat posteriorment per E. CALLADO ESTELA “*Inmunidad eclesiástica y delincuencia en el siglo XVII. Los arzobispos de Valencia y la pacificación del reino (1612-1699)*”, Valencia, 2003, pp. 148-172.

⁹ ACA. CA., Leg. 923, doc. 19/1.

¹⁰ ACA. CA., Leg. 923, doc. 19/3.

¹¹ AHN. *Consejos*, Libro 2483.

¹² ACA. CA., Leg. 924, doc. 117.

¹³ RAH. Manuscritos T-57, doc. 268.

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ En febrer de 1692 el monarca li feu mercé de la mitat del salari de 500 lliures que li correspondrien com governador, que el receptor de la batlia general devia fer efectives anualment durant el període que ocupara el virregnat de Mallorca. AHN. *Consejos*, libro 2498, fol. 187.

¹⁶ J. JUAN VIDAL, *Els virreis de Mallorca (ss. XVI -XVII)*, Mallorca, 2002, p. 74.

Consell d'Aragó com a conseller supernumerari en 1688¹⁷, va obtenir el 29 d'abril de 1694 el privilegi d'ocupar la plaça de conseller de capa i espasa, vacant per mort del marquès de Castelnovo. Conclòs el segon virregnat, es va incorporar novament al Consell d'Aragó, si bé en 1702 es va veure obligat a reclamar la plaça davant de les pretensions a la mateixa del nou marquès de Castelnovo, assumpte que va donar lloc a un pleit la resolució definitiva del qual desconexem¹⁸, encara que sabem que el marquès de Villatorcas va continuar formant part del Consell d'Aragó durant els anys següents.

Però com ocorreria amb la resta de les institucions, tampoc aquest Consell va poder veure's lliure de les implicacions de la Guerra de Successió. Com ha estudiat J. Arrieta les dissensions sorgides al seu si, expressió d'una fidelitat dividida entre els dos aspirants al tron, se van anar fent cada vegada més patents, evidenciant-se obertament al llarg de 1706, si bé l'adscripció definitiva a un o altre ban es va produir arran dels decrets de 17 i 21 de juny de 1706 pels quals el rei disposava el trasllat dels seus ministres i consellers a Guadalajara i Burgos respectivament, ordenant la suspensió en els seus càrrecs dels qui no compliren aquesta orde. Segons l'esmentat autor el compliment d'aquesta mesura permet determinar els pocs personatges que en aquell moment es van definir com lleials a Felip V. Entre ells no figurava el marquès de Villatorcas. De fet, don José de Castellví seria un dels membres del Consell que pel fet d'haver romàs en el Consell d'Aragó austracista seria qualificat com "intruso" des de l'òptica borbònica i, com a tal, reemplaçat de la seua condició de conseller de capa i espasa per València pel marquès del Bosc a l'octubre de 1706¹⁹. Encara que quedava així suspès del seu càrrec, un decret de Felip V de 3 de març de 1707 el declarava -junt amb una llarga llista de personatges- "*libre del crimen de infidelidad*"²⁰. Però tot i que, segons J. Arrieta els membres del Consell d'Aragó que van continuar participant en el Consell qualificat després d'intrús van acabar reintegrant-se en l'òrbita borbònica, don José de Castellví ja no figuraria en el Consell renovat "*con savia felipista*"²¹ del que fins a la seua supressió sí que continuaria formant part el marquès del Bosc. Des d'aquest moment perdem el rastre de qualsevol altra activitat política que haguera pogut desenvolupar.

Entre tant, el seu primogènit don Juan Basilio de Castellví, havia començat a desenvolupar la que també seria una brillant trajectòria política al servei de la Corona. En el seu cas, van ser precisament els serveis familiars acumulats els que van determinar a Carles II a concedir-li el 12 d'agost de 1690 el privilegi de succeir a son pare en l'ofici de portantveus de general governador de València a la seua defunció, a condició que complira el requisit d'haver aconseguit l'edat legítima exigida pels furs del Regne. De fet, entre els motius de la concessió es contemplaven els bons serveis prestats en l'exercici d'aquest càrrec pel seu avi, don Basilio de Castellví i Ponce, i per son pare, don José de Castellví²². En 1694, seguint els passos del seu

¹⁷ J. ARRIETA ALBERDI, *El Consejo Supremo de la Corona de Aragón (1494-1707)*, Zaragoza, 1994, p. 610.

¹⁸ *Ibid.*, p. 629.

¹⁹ *Ibid.*, p. 211.

²⁰ AHN. *Consejos*, libro 2498, fol. 213.

²¹ *Ibid.*, fol. 214.

²² El privilegi de la futura successió en AMV. *Cartas Reales*, reg. h3-15, fols. 216-216v.

besavi i del seu avi, es va incorporar a l'exèrcit reial a Catalunya. Amb aquest motiu, el 21 de maig de 1694 el monarca va escriure al marquès de Villena, virrei del Principat, perquè donara orde al veedor general i al comptador principal de l'exèrcit que li pagaren 100 escuts al mes dels quals li havia fet mercé, tant en consideració a la seua pròpia persona com als mèrits acumulats per la seua família²³.

Transcorreguts uns anys, en missiva dirigida el 9 d'octubre de 1698 al virrei, don Alonso Pérez de Guzmán, el monarca li comunicava que, havent conclòs el seu virregnat i havent de traslladar-se a la cort per a exercir el càrrec de regent del Consell d'Aragó, don José de Castellví, marquès de Villatorcas, li havia demanat que li concedira el consol de veure jurar al seu fill en el càrrec de governador. Per això, ordenava a la Real Audiència rebre el jurament i la presa de possessió, en propietat, de don Juan Basilio -que en aquell moment ja havia complit 23 anys, edat que els furs consideraven suficient per al seu nomenament- qui va jurar el càrrec pocs dies després²⁴. Sabem que a principis de 1704 don Juan Basilio, ja comte de Cervelló, es va absentar de València, generant dubtes al mestre racional respecte a l'obligatorietat de satisfer-li el seu salari com a governador. Això va determinar la intervenció del monarca ordenant al virrei, marquès de Villagarcía, que donara les ordres oportunes "*para que no se ponga embarazo al conde de Cerbellón en la paga por entero de su salario de gobernador durante la ausencia que ha hecho aora, respecto de haver sido con un motivo tan especial como el ir sirviéndome en esta campaña*"²⁵. Atenent als seus serveis en aquest àmbit, el 22 de setembre del mateix any Felip V va expedir una reial cèdula, despatxada per via de guerra, concedint-li la mercé de l'ocupació de mestre de camp general de les milícies efectives de la Ciutat i Regne de València amb les mateixes prerrogatives que gaudien els que servien en els exèrcits reials i sense sou ni cap sobresou, amb totes les preeminències, exempcions, prerrogatives i immunitats que per raó del càrrec li corresponien²⁶.

²³ AHN. Sección nobleza, leg. 1662/11.

²⁴ AMV. Cartas Reales, reg. h3-15, fols. 210v-211v.

²⁵ AHN. Consejos, libro 2.493, fols. 23-23v.

²⁶ AHN. Sección Nobleza, Leg. 2023/20.

²⁷ AHN. Consejos, libro 2.494, fol. 226.

²⁸ C. PÉREZ APARICIO, "El conflicte successori: guerra i pau al País Valencià" en *Enfrontaments civils: postguerres i reconstruccions*, Lleida, 2005, p. 56.

En condició de tal, el 31 agost de 1705 el virrei, marquès de Villagarcía, li va encomanar passar a Alacant "*por si la armada enemiga intentare alguna operación*"²⁷, encàrrec que, evidentment, cal situar en el context del desembarcament aliat a l'agost de 1705, alguns dels episodis més violents del qual es van produir a Alacant, principal objectiu de l'exèrcit austracista, que insistentment va tractar d'aconseguir la rendició de la ciutat²⁸. En efecte, l'atenció del virrei es va centrar en la posada a punt de la defensa de la costa davant d'una possible invasió aliada, orientant de manera especial els seus esforços cap al sud, on la possibilitat de desembarcament era més versemblant. En relació amb la sublevació de Dénia anota Miñana que

"...se enfrentó el primero a esta desgracia Juan Castellví, conde de Cervellón y gobernador de la ciudad, con el cargo de jefe del ejército, que también ejercía en la provincia, rodeado de unos pocos

soldados, apresuradamente reclutados, que esperaban ansiosamente que fuese enviado por el rey con rapidez en su ayuda el ejército, con el que no sólo podría reprimir con dureza a los campesinos levantiscos, sino también poner sitio a Denia. Con todo, entretanto, no sólo con las armas sino también con su consejo tan prudente hizo desistir de su intento a los hombres de aquella tierra y los mantuvo unidos en su obligación hasta la llegada de Luis Zúñiga, enviado por el rey, al que después de entragarle sus tropas, regresó a su casa para dedicarse a otros asuntos...²⁹.

No obstant, considera Kamen que tant el virrei com el comte de Cervelló van confiar excessivament en l'ajuda que els poguera arribar de Madrid³⁰. Opinió que comparteix Carmen Pérez en afirmar que, si bé és cert que la carència de mitjans era total i la postura dels governants la d'evitar qualsevol acció repressiva massa contundent per temor a la reacció popular, les mesures adoptades es van mostrar inoperants, evidenciant l'escassa capacitat de resposta tant del virrei com de les institucions forals³¹. Assenyala, així mateix, que va ser precisament aquesta carència de recursos humans i econòmics la que va obligar al virrei a involucrar a la noblesa en el rebuig de la sublevació, convertint a Gandia en la plaça d'armes des d'on organitzar l'ofensiva i que també en aquest context cal destacar la presència allí de don Juan Basilio de Castellví amb alguns soldats reformats³².

Nobles valencians S. XVIII

Amb tot, la situació se va anar agreujant progressivament sense que s'hagueren aconseguit posar en marxa mesures efectives. El propi Cervelló confessava al virrei en carta de 22 d'agost que havia arribat a la conclusió que res es podia fer en tals circumstàncies, proposant com última solució posar preu als caps de Basset i García d'Àvila. Fins i tot, encara que finalment la complira, va acollir amb reserves l'orde del virrei de publicar un pregó oferint l'indult als que hagueren pres les armes contra Felip V si les entregaven en el termini de tres dies, mesura que en cap cas afectaria els inductors de la sedició³³. Tot va ser inútil. De fet, el dia 10 de desembre van

²⁹ J.M. MIÑANA, *La guerra de Sucesión en Valencia*, Introducción, texto latino, traducción, notas e índices por F.J. Pérez Durá y J.Me Estellés i González, Valencia, 1985, pp. 45-46.

³⁰ H. KAMEN, *La Guerra de Sucesión en España: 1700-1715*, Barcelona, 1974, pp. 304-305.

³¹ C. PÉREZ APARICIO, *La Guerra de Sucesión en España, en Historia de España, vol. XXVIII, La transición del siglo XVII al XVIII. Entre la decadencia y la reconstrucción*. Madrid, 1993, p.384.

³² *Ibid.*

³³ Informació facilitada per Carmen Pérez Aparicio.

ser ocupades Oliva i Gandia. Això va determinar al virrei a convocar a la denominada junta de dissidència, conformada pels seus més estrets col·laboradors, entre els que, junt amb l'arquebisbe i els membres de la Real Audiència, figurava també el comte de Cervelló³⁴. En ella es va acordar que don Juan Basilio romanguera en la capital per a accelerar la formació d'un regiment i distribuir els soldats segons les necessitats. Poc després, el 15 de desembre de 1705, Felipe V escrivia al duc de Segorbe significant-li la urgència d'organitzar dos regiments de 500 hòmens a fi d'afavorir "*la defensa de esse reyno y resguardarle de las ostilidades que intenten los cathalanes reveldes y demás enemigos*"³⁵. Amb este fi, li demanava que disposara el mode de què els seus llocs i vassalls contribuïren a la conclusió d'aquest servei per quants mitjans estimaren oportuns la Diputació i els Estaments, no renunciant a cap diligència que permetera aconseguir l'objectiu perseguit. En el mateix sentit es van escriure missives a diversos membres de la noblesa valenciana, entre els que també s'inclouïa el comte de Cervelló³⁶.

D'altra banda, sabem que després de l'assalt patit pel palau arquebisbal -refugi de molts borbònics- en el context del motí protagonitzat el 28 de desembre contra els francesos i la noblesa, a què van seguir les primeres detencions i confiscacions, don Juan Basilio i la seua família van abandonar València en direcció a Castella abans de la capitulació, formant part de la mateixa expedició que l'arquebisbe i el virrei³⁷. En tot cas, és necessari assenyalar que el comte de Cervelló havia tingut una participació molt destacada en el rebuig dels primers moviments austracistes. Actuació que no passaria desapercebuda a Felip V qui va recompensar la seua fidelitat amb el càrrec de virrei de Mallorca, on va haver de fer front al setge de l'esquadra aliada a la ciutat de Palma al setembre de 1706³⁸.

Davant de tan destacada actuació proborbònica, resulta com menys sorprenent que en 1710 don Juan Basilio canviara de ban i decidira seguir l'arxiduc³⁹. De fet, en referir en aquest any els "*nombres de la nobleza de todos los reinos... que desde Madrid y sus vecindades pasaron a besar la mano al rey Carlos, según la nota que después se tomó en Madrid*", en les seues *Narraciones Historicas* Francisco de Castellví situa a don Juan Basilio⁴⁰. També arreplega que en 1711, quan va arribar a Barcelona la notícia de la coronació imperial, "*La reina, después de algunos días, despachó a don Juan Basilio de Castellví, conde de Cervelló, a Francfort a felicitar al rey Carlos de la exaltación al trono imperial*"⁴¹. És sabut que després de la seua proclamació Carles VI va distribuir gràcies a alguns hòmens que el van acompanyar des de la Península o que encara quedaven allí. Entre ells figurava el comte de Cervelló⁴², a qui Castellví situa també entre els espanyols que va graduar⁴³. En el mateix any, entre les "*señoras de distinción*" que va desterrar el president de Castella, don Francisco Ronquillo, es troba la seua dona, doña Francisca María de Cervelló⁴⁴, que va romandre a Barcelona

³⁴ C. PÉREZ APARICIO, *La Guerra...* p. 392.

³⁵ AHN. *Consejos*, libro 2.494, fol. 53v.

³⁶ *Ibid.*, fols. 54v-55v.

³⁷ J.M. MIÑANA, *op. cit.*, p. 63 y C. PÉREZ APARICIO, "La Guerra de Sucesión..." p. 446. Possiblement es va desplaçar amb ells doña Inés María Palafox, vídua de don Gaspar de Cervelló i Mercader i mare de doña Francisca Maria, qui des de la seua residència a Madrid atorgà poders a Teodoro Torralva, procurador de la Real Cancelleria de la ciutat de València, per a l'administració dels seus béns mobles i immobles. A.R.V. *Real Justicia*, Reg. 781, fols. 14-15.

³⁸ C. PÉREZ APARICIO i A. FELIPO ORTS, "Un drama personal i col·lectiu...", pp. 342-343.

³⁹ Sobre les possibles causes d'aquest canvi de posició pot consultar-se Juan A. CHIQUILLO PÉREZ, "la nobleza austracista en la Guerra de Sucesión" *Estudis*, 17, 1991, p. 127.

⁴⁰ F. de CASTELLVÍ, *Narraciones históricas*. Edició al ciudadano de J. M. Mundet i Gifre y J.M. Alsina Roca; estudio preliminar de F. Canals Vidal, Madrid, 1997-1999, vol. III, pp. 143-144.

⁴¹ *Ibid.* p. 298.

⁴² A. ALCOBERRO, *L'exili austriacista, 1713-1747*, Barcelona, 2002, p. 38.

⁴³ F. CASTELLVÍ, *op. cit.*, p. 316.

⁴⁴ *Ibid.*, p. 303.

fins a l'embarcament de l'emperadriu⁴⁵. La decisió de residir en els territoris de l'Emperador fins al seu retorn a Espanya en 1750 li va permetre desenvolupar també en ells una important tasca que situa a don Juan Basilio entre la llarga llista d'exiliats que van arribar a aconseguir les més altes responsabilitats en l'Administració austríaca⁴⁶. Però l'exili oferiria també a don Juan Basilio la seua cara més amarga: la disputa familiar per l'herència paterna.

Les conseqüències de l'exili. Les últimes voluntats del marquès de Villatorcas i disputa per l'herència.

Amb motiu de la marxa de don Juan Basilio, el 20 de gener de 1711 el marquès de Villatorcas va atorgar poders al seu fill don José de Castellví, *sumiller de cortina de Su Magestad*, canonge de l'Església metropolitana de València i ardiaca de Sant Felip, per a l'administració dels béns que en aquell moment li pertanyien o en el futur li pogueren pertànyer⁴⁷. Suposava aquesta la primera mesura que l'exili del seu fill el va obligar a adoptar, però no la més dramàtica. Pròxim als setanta anys, cansat i malalt, va decidir disposar les seues últimes voluntats en forma de poder públic.

En efecte, el 25 de febrer de 1722, declarant posseir plenes facultats per a testar però impedir-li fer-ho personalment la greu malaltia que patia, va atorgar poder públic a la seua filla doña Laura de Castellví a Madrid davant del notari Francisco García perquè l'ordenara i posara en execució “*en la vía y forma que más aya lugar en derecho y que más firme y válido sea*” d'acord amb les voluntats que li havia comunicat. En

Escut dels Cervelló

concret, li atorgava poder per a disposar, segons aquestes, les manes, llegats i declaracions que volguera, bé immediatament després de la seua mort o bé “*en el tiempo que quisiere; y le dure el dicho poder todo el que fuere nezesario, aunque se passe el de la ley, que yo se lo prorrogo*”⁴⁸. Deixava a la seua elecció el nombre de misses a celebrar en sufragi de la seua ànima, assenyalar les almoines i distribucions i acordar, junt amb els restants testamentaris, els detalls relatius a l'enterrament; i disposava la seua sepultura, revestit amb l'hàbit de Sant Domenec, en la capella de Nostra Senyora del Rosari del Col·legi de Sant Tomàs de Madrid.

Després d'aquesta part, habitual en els testaments de l'època, crida l'atenció l'interès per deixar constància de ser posseïdor del mayorazgo de Villatorcas, que afirmava que a la seua mort havia de recaure –“toca” deia

⁴⁵ Potser calga relacionar esta circumstància amb el fet de què el 7 de gener de 1711 doña Francisca Maria de Cervelló signara un nou document atorgant poder per a l'administració dels seus béns mobles i immobles, que li pertanyien o en el futur li pogueren pertànyer, a sa mare, doña Inés Maria de Palafox. A.R.V. *Real Justicia*, reg. 783, fols. 243-244v.

⁴⁶ D'açò ens ocupem en *El conde de Cervelló y el Consejo de Italia. Escritos políticos en el exilio austracista*, Valencia, 2007.

⁴⁷ ARV. *Justicia*, 784, fol. 36-40.

⁴⁸ AHN. *Sección Nobleza*, Leg. 164/42, nº 3, fol. 8.

exactament- en el seu fill el senyor José de Castellví i Coloma, i afegia “*como inmediato subcessor a él. Y así lo declaro para que siempre conste*”⁴⁹. Aquesta declaració entra en oberta contradicció amb les concessions fetes a don Juan Basilio amb motiu de les seues capitulacions matrimonials signades en 1702 en les quals respecte al lloc de Villatorcas, si bé don José es reservava amb caràcter vitalici el títol de marquès i la jurisdicció, feia donació a don Juan Basilio de tots els drets dominicals pertanyents al senyor, fruits, rendes i regalies, així com la lliure i general administració, en qualitat de procurador. Aquesta era la concessió

Otrosí, de todos los bienes, derechos y acciones recayentes en el vínculo instituido por la señora doña Leonor Martí, viuda y heredera del señor vicescanciller don Joseph Pons, en su último testamento, bajo cuya disposición murió, que pasó ante Pedro Murta, notario, a seis de agosto mil quinientos treze, y publicado a siete de setiembre mil quinientos diez y seis, que es electivo, y usando de la elección concedida al dicho señor marqués, en el qual recaen diferentes heredades, censos, el peso de la ciudad de Xàtiva y el lugar de Villatorcas. Y, por quanto no es justo que dicho iillustre señor marqués se desposea del título ni esto puede hazerlo sin la licencia de su Magestad para transferirlo, es capitulado pasen en virtud de la presente donación al dicho señor don Joan de Castellví, del Consejo de su Magestad y su governador de la presente Ciudad y Reyno de Valencia, todos los derechos dominicales a señor pertenecientes, frutos, rentas y regalías. Y la jurisdicción y título quede en poder del dicho illustre señor marqués durante los largos días de su señoría, administrándola el dicho señor don Joan de Castellví como procurador general, que desde luego queda constituido del dicho illustre señor marqués con libre y general administración, sin que le falte poder para cosa alguna porque se le da, otorga y concede por el presente todo el que el dicho señor marqués tiene y puede dar, con la expresa cláusula que concede facultad al dicho señor don Joan para que lo mande entender para qualquiera negocio, por arduo que sea, a sola su respuesta, en poder de qualquier notario o escribano público⁵⁰.

Idèntic interès va mostrar per deixar constància de la revocació de la cessió feta en favor de la seua nora Francisca María Mercader, comtessa de Cervelló i Bunyol, de la propietat que posseïa a Barcelona, que ara pretenia que passara a incrementar la seua hisenda

“Declaro que tengo hecha una zesión en favor de la señora doña Francisca María Mercader, condessa de Zervellón y Buñol, natural de dicha ciudad, de la hazienda que tengo y me perteneze en la de Barcelona, la qual revoco y doy por ninguna y de ningún valor ni

⁴⁹ *Ibid.*, fol. 8v.

⁵⁰ AHN. *Sección Nobleza*, Leg. 1372/9.

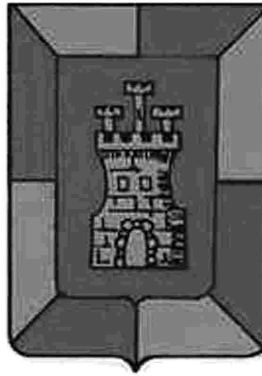
efeccto, según disposizzión de derecho, para que no valga ni haga fee en juicio ni fuera dél y quede por más aumento de mi hazienda a beneficio de mis herederos, que así es mi voluntad”⁵¹.

D'altra banda, designava marmessors als seus fills don José, doña Laura i don Jaime, a fra Isidoro Epiuluz del Col·legi de Sant Tomàs, a don Francisco Ansaldo i a don Juan de la Peña, als quals, al mateix temps, atorgava poder perquè després de la seua mort pogueren vendre algun dels seus béns a fi de pagar tant el poder per a testar com les despeses derivades del testament, poder que desitjava que gaudiren durant tot el temps necessari, encara que excedira els límits marcats per la llei⁵². Satisfets aquests deutes, en el romanent dels béns, drets i accions que li pogueren correspondre instituïa pels seus “*únicos y unibersales*” hereus als seus fills don José, don Jaime i doña Laura

“Instituto y nombro por mis únicos y unibersales herederos en todos ellos (bienes, derechos y acciones) a los mencionados señores don Joseph, don Jayme y doña Laura de Castellví y Coloma, mis hixos lexítimos y de la dicha señora doña Guiomar Coloma, mi muger, para que lo ayan, lleven y hereden con la vendizzión de Dios y la mía, a quien pido me encomienden”⁵³.

L'omissió del seu fill primogènit, don Juan Basilio, és patent. Però, a més, afegia com última clàusula del poder la revocació de qualsevol altre testament, codicil, poder per a testar o disposició anteriorment atorgada per escrit o de paraula⁵⁴.

Per la seua banda, fent ús del poder atorgat per son pare, doña Laura va ordenar el seu testament i última voluntat, “*según se lo dexó comunicado*”, el 6 de juliol de 1722 davant del mateix notari. En ell declarava que el marquès de Villatorcas havia mort el 7 de març de 1722

Escut dels Castellví

i que l'endemà, revestit amb l'hàbit de Sant Domenec, va ser soterrat en la capella de la Mare de Déu del Rosari del Col·legi de Sant Tomàs, celebrant-se un funeral de cos present, amb vigília i respons. També va exposar haver deixat disposat son pare que es digueren 400 misses resades de tres reals de billó per la seua ànima, 100 en la parròquia a què pertanyia i la resta distribuïdes entre les esglésies que triaren els seus marmessors; i que es donaren les manes forçoses a raó de dotze reals de billó.

Assegurava a continuació que va ser voluntat de son pare excloure a don Juan Basilio de l'herència dels béns i anomenar-lo hereu pels disgustos

⁵¹ AHN. *Sección Nobleza*, Leg. 164/ 42, nº 3, fol. 8v.

⁵² *Ibid.*, fol. 9v.

⁵³ *Ibid.*, fols. 9v-10.

⁵⁴ *Ibid.*, fol. 10.

que li havia ocasionat, així com per haver-li donat en vida béns per un valor superior al que suposaria conjuntament la seua legítima i la porció que li correspondria de les 20.000 lliures que sa mare, doña Guiomar Coloma, havia aportat com a dot al matrimoni, raó per la qual ratificava que *“desde luego, le excluie, apartta y priva al dicho don Juan, así del derecho de la lexítima, como del que pudiera tener a dichas veintte mill libras estipuladas en dichas escripturas matrimoniales, conforme a la voluntad del referido señor marqués, su padre, y de la dicha excelentísima señora otorgante”*⁵⁵. Declarava també que son pare tenia feta donació de tots els seus béns lliures, excepte alguns que va reservar per a don Juan, però que li havia manifestat la seua voluntat de revocar la dita donació, no sols per les raons apuntades sinó per la necessitat d’atendre els deutes que va contraure al final de la seua vida que el van obligar a endeutar-se, motiu pel qual doña Laura revocava en el seu testament les dites donacions per estimar que aquestes no podien subsistir en detriment dels creditors: *“y la dicha excelentísima señora ottorgante, en su nombre, la reboca, pues, además de las razones que ban expressados en la cláusula antecedente, ay también la de ser dificultoso que dicha donación pueda subsistir en perjuicio de los acrehedores y deudas contraydas, assí antes como después de dicha donación, y haberse visto dicho señor con las estrechez y nezessidad que se bio, en que para su prezissa manuttenzión, y faltándole para su dezencia, fue preciso contraer muchos empeños, como es nottorio”*⁵⁶. De la mateixa manera, desitjava revocar la concessió dels mayorazgos de Villatorcas i d’altres que li pertanyien en favor de don Juan perquè aquests passaren al seu fill don José.

*“Item, declaró y fue su voluntad que el maiorazgo que posehía y hera propio de dicho señor marqués, así de Villatorcas como de otros, con todos sus derechos, acciones y preeminencias que en ellos se conttienen de que subcediese en ellos el señor don Joseph de Castellví y Coloma, sumiller de cortina de Su Magestad y canónigo dignidad de la Santa Iglesia Metropolitana de la ciudad de Valencia, sin embargo de la declaraziión hecha en la donación expressada en donde se dize tocar y perttenezzer dichos maiorazgos al dicho don Juan. Y en conformidad de la voluntad del dicho excelentísimo señor marqués diffunto, así lo declara dicha excellentísima señora ottorgante”*⁵⁷.

Alhora que concedia a don Jaime, per via de llegat, tota la hisenda que posseïa a Catalunya, revocant la cessió anteriorment realitzada en favor de la comtessa de Cervelló.

⁵⁵ *Ibid.*, fol. 12.

⁵⁶ *Ibid.*, fol. 12v.

⁵⁷ *Ibid.*, fols. 12v-13.

“Item, fue su voluntad dejar por bía de legado al señor don Jayme de Castelbí y Coloma, su hixo, toda la hazienda que posehía en el principado de Cathaluña. Y, en nombre de dicho señor, su excellencia haze esta manda y legado en conformidad de su voluntad,

rebocando para este efecto, en caso neccessario, la zesión de dicha hazienda otorgada a favor de la señora doña Francisca María Mercader, condesa de Zervellón y de Buñol, como la tenía revocada antes por instrumento público y después la revocó también por una de las cláusulas del dicho poder preinserto”⁵⁸.

Declarava, d'altra banda, que en les capitulacions matrimonials redactades amb motiu del seu enllaç amb don Nicolás Antonio Caracholo, marqués de Torrecuso, son pare li havia atorgat les 6.000 lliures que sa mare, doña Guiomar Coloma, li havia llegat en el seu testament, a les que, per la mateixa disposició testamentària havien de sumar-se les 3.000 lliures que havia llegat a la seua germana doña María Rosa pel fet d'haver-li sobreviscut⁵⁹, sumes que denunciava no haver percebut. És més, adduïa que no tractant-se d'un acte de liberalitat per part de son pare sinó derivat de la voluntat expressada per sa mare en el seu testament, el dit deute devia “*ser prebilegiada anterior a otras que no tengan igual derecho*”⁶⁰. Dèbit a què afegia 4.000 lliures que son pare li havia concedit en les referides capitulacions matrimonials i que, igualment, assegurava no haver rebut. Però no era només ella la creditora. Tampoc els seus germans don José i don Jaime havien cobrat les 6.000 lliures que els havia llegat doña Guiomar⁶¹. Referia respecte d'això la voluntat de son pare que se saldaren tots aquests deutes i assegurava haver-li comunicat el seu desig que en cas d'haver-hi béns suficients amb què afrontar-los s'agregaren al mayorazgo de Villatorcas la biblioteca que es conservava en la casa de València situada en la plaça de Predicadors, alguns llibres que tenia en la que va morir i les imatges de marfil de Crist crucificat i sobre el sepulcre

“en caso de haver suficientes vienes para pagar deudas y derechos de la excelentísima señora otorgante y sus hermanos, fue la voluntad del dicho señor marqués difunto que la librería que está en Valencia en la cassa frente al convento de Predicadores y algunos libros que tenía en la que murió y las imágenes de marfil de Cristo crucificado y sobre el sepulcro se reserven y agreguen al mayorazgo de Villatorcas que dicho señor marqués posehía y ha subcedido el referido señor don Joseph, su hixo”⁶².

Advertim en aquesta clàusula una altra notòria contradicció per quant entre els béns concedits pel marqués de Villatorcas a don Juan Basilio amb motiu de les capitulacions matrimonials figuraven un Crist de marfil i un altre Crist sobre el sepulcre⁶³, als que, sens dubte, es refereix doña Laura i que, evidentment, pertanyien al comte de Cervelló. D'altra banda, en el romanent dels béns mobles i arrels, deutes, drets i accions, assegurava que son pare havia anomenat per hereus únics i universals a don José, a don Jaime i a ella mateixa, anul·lant qualsevol altre testament o codicil que haguera pogut signar.

⁵⁸ *Ibid.*, fols. 13v-14.

⁵⁹ “Señale, deixe y llegue per a després dels llargs dies del dit marit y señor meu sis milia lliures a la dita doña Laura de Castellví y altres tres milia lliures a la dita doña Maria Rosa de Castellví, doncelles, en infantil edat constituïdes, ab recíproca substitució de la una a la altra en cas de premorència, sens pendre estat, éntegrament y sens disminució alguna”. AHN. Sección Nobleza, Leg. 154/11.

⁶⁰ AHN. Sección Nobleza, Leg. 164, doc. 42, fol. 14v.

⁶¹ Asegurava doña Laura que “dichos señores don Joseph y don Jayme...tienen a seis mil libras moneda de Valencia, en virtud del expressado testamento otorgado por dicha señora doña Guiomar Coloma y de la facultad concedida a dicho señor marqués de Villatorcas, su marido” *Ibid.* fol. 15. No obstant, en el testament de doña Guiomar la clàusula a què probablement es refereix, després d'instituir hereu universal al seu marit, deia expresament “ab obligació de dispondre de mos béns y herència entre los dits nostros fills per les parts y porcions, modo y forma y manera que li pareixerà”. AHN. Sección Nobleza, Leg. 154/11. Probablement es refereixca, per tant, a la legítima de les 20.000 llibres que sa mare havia aportat al matrimoni en concepte de dot.

⁶² AHN. Sección Nobleza, Leg. 164, doc. 42, fol. 16.

⁶³ AHN. Sección Nobleza, Leg. 1273/9, fol. 11.

Així les coses, és sabut que la firma de la Pau de Viena, de 30 d'abril de 1725, l'article IX de la qual disposava el perdó dels súbdits rebels d'ambdós bans, la restitució dels béns i el reconeixement de les dignitats concedides, tancava el procés de confiscació⁶⁴. Aquest esdeveniment, que va induir a don Juan Basilio a concedir el 15 de juny de 1725 al seu germà don José amplis poders, que incloïen els de sol·licitar la restitució de totes les seues possessions, comtats, marquesats, baronies, propietats, dominis, terres, censos, emoluments i quants béns li pertangeren, tant en la ciutat com en el regne de València⁶⁵, se situa també possiblement en la base del poder que el 27 d'agost de 1727, en sa casa del carrer dels Senyors de la ciutat de Viena on residia, el comte de Cervelló va atorgar al capità d'infanteria don Joaquín Boscá, resident a Madrid, perquè en la seua representació poguera comparéixer davant de qualsevol tribunal, jutges i justícies; presentar peticions; fer requeriments, citacions, apremis i protestes; demanar provisions, escriptures, embargaments, desembargaments, vendes i rematades de béns; prendre possessió; proferir justificacions per testimonis i instruments, contradiccions, oposicions, nomenaments, crides, consentiments, recusacions, conclusions, apel·lacions, súpriques, juraments, apartaments, demandes judicials i extrajudicials, sense cap limitació⁶⁶. Encara que no disposem de documentació respecte d'això, tot pareix indicar que una de les seues primeres gestions va ser la d'intentar acordar amb doña Laura una solució a la situació en què tant en el poder del marquès de Villatorcas com en el testament posteriorment elaborat per ella quedava el comte de Cervelló.

S'iniciava així per a don Juan Basilio una trista etapa marcada pels desencontres familiars que va haver de salvar per a veure reconeguts els seus drets a l'herència familiar. De fet, sabem que en un primer moment, davant de la sol·licitud de reconsideració de la seua postura, que el comte de Cervelló va fer arribar a doña Laura a través del seu germà don José, la resposta de la marquesa de Torrecuso, apel·lant a la consciència, a la justícia i als drets dels creditors, no va poder ser més desfavorable a les pretensions del comte. Comunicava el seu representant que la marquesa de Torrecuso, moguda pel doble desig de complaure en quant fóra possible i tinguera arbitri suficient al seu germà don Juan Basilio havia sotmés a la consideració d'un teòleg de la cort -de confiança del marquès de Villatorcas- i d'un "*gran letrado*" -de la seua pròpia satisfacció i també de la del seu germà- si, "*en consciència i justícia*", podia fer la declaració que li demanava el comte de Cervelló en relació amb el testament de son pare. Però que, examinat aquest i el poder pel qual s'havia atorgat, ambdós s'havien mostrat de paréixer que "*el testamento está conforme y enteramente reglado al poder y que no puede ni en conciencia ni en justicia hacer la dicha declaración*"⁶⁷. Afegia a això doña Laura que a la seua incapacitat legal per a revocar el poder de son pare se sumava el sentiment que li produïa l'aflicció d'aquest per no haver pogut satisfer els seus deutes abans de morir, així com la seua convicció de què

⁶⁴ V. LEÓN SANZ, "Acuerdos de la Paz de Viena de 1725 sobre los exiliados de la Guerra de Sucesión", *Pebralbes*, 12, 1992, p.296.

⁶⁵ ARV. *Real*, 789, fol. 117-122v.

⁶⁶ AHN. *Sección Nobleza*, Leg. 164/42, n° 3, fols. 1-3.

⁶⁷ AHN. *Sección Nobleza*, Leg. 154/22.

mai una donació havia de prevaldre sobre els interessos dels creditors. Només en el cas que don Juan Basilio “*respecto de tener la zesión y en ello el todo*”, es comprometera a satisfer tots els deutes del marquès de Villatorcas, estaria disposada a accedir a què subsistira la donació, “*pues así asegura su conciencia y exonera el alma de su padre en el encargo que la hizo*”⁶⁸.

El document resulta altament il·lustratiu del distanciament dels germans. I així ho corrobora la resposta del comte de Cervelló, qui per mitjà del seu representant advertia que, en realitat, de la declaració que havia sol·licitat a doña Laura no li podia resultar cap benefici econòmic ja que el seu dret es fundava en la donació, que tant per la seua naturalesa com per les seues circumstàncies era totalment irrevocable, i que el que en realitat pretenia amb la declaració de la seua germana era esborrar la nota de desobedient i ingrát que del seu testament es desprenia, insinuant-li fins i tot els arguments a què podia recórrer en assenyalar-li que “*para esto parece que dan campo bastante las turbaciones passadas*”⁶⁹. Però afegia que ni tan sols la ingrátitud podia ser causa de revocació d’una donació feta en contemplació de matrimoni i per dret de primogenitura, que -contràriament a l’opinió de doña Laura- considerava que havia de prevaldre en perjudic dels creditors per deutes posteriors a la donació, opinió que corroboraria el fet que després de la mort del marquès de Villatorcas el regi fisc no haguera accedit al desembargament dels béns segrestats, contràriament a la pretensió dels interessats. Un altre argument en favor del manteniment de la donació el proporcionaria el fet d’haver-se realitzat la capitulació matrimonial segons els antics furs del Regne de València que no precisaven facultat reial per a la fundació i segons els quals els mayorazgos havien de subsistir en detriment dels creditors, tant hereditaris com testamentaris, posteriors a la seua fundació. Per si tot això no bastara adduïa també el dret preferent de la seua dona al cobrament del seu dot assegurant que “*para esto sólo no ay medios bastantes*”⁷⁰.

De tot això inferia que “*bien que su intención aya sido siempre la de pagar las deudas, dándole Dios medios para poderlo executar*” no tenia obligació alguna de satisfer les de son pare ni les clàusules i manes expressades en el testament. A més, disgustat per la reacció de la seua germana, li advertia que de continuar mantenint aquesta actitud es veuria obligat a adoptar totes les mesures que li permeteren reparar la consideració que de les seues afirmacions pogueren derivar-se i mantindre els drets de la seua esposa i de les seues filles

“*Siente el señor conde el no poder combenir en la condición contenida en la respuesta de mi señora la marquesa. Y siempre que su excellencia se mantuviere en el propio dictamen se verá precissado, con gran dolor suyo, a usar de aquellas precauciones que puedan*

⁶⁸ Certament, els deutes del marquès en el moment de la seua mort eren molt elevats. Segons figura en una de les còpies del testament elaborat per la filla del marquès de Villatorcas els creditors eren don César Rubí per 54.000 reals de billó, don Fabricio Testaferrato per 45.000 reals i la religió de Sant Joan per 15.000 reals, en aquest cas per a satisfer les despeses de aliments de fra Antonio de Castellví, també fill del marquès de Villatorcas, que residia a Malta. Però aquestos no devien de ser tots. Altre document parla de la pretensió de don José Vicente de Torres de què se li pagaren 803 lliures 18 sous i 5 diners abans que a la resta de creditors. AHN. *Sección Nobleza, Leg. 154/22*. Sabem que les pretensions de preferència en el cobrament de aquests deutes, als que s’afegiren les dels seus fills i també les dels comtes de Elda, culminaren en un pleit la sentència del qual concedia preferència a doña Laura i a don Jaime, disposant que a la resta de creditors se’ls pagara “*a todos en un mismo grado*”. AHN. *Sección Nobleza, Leg. 157/27*. Probablement, el fet de què don José no figurara junt als seus germans se dega a què en document públic datat el 25 de febrer de 1702 el canonge havia renunciat en favor de don Juan Basilio a tots els drets i accions paternes i materns que li pogueren pertànyer. AHN. *Sección Nobleza, Leg. 154/22*.

⁶⁹ AHN. *Sección Nobleza, Leg. 154/22*

⁷⁰ *Ibid.*

reparar su estimación y mantener el drecho de mi señora la condesa y el de sus hijas, a que en conciencia está obligado”⁷¹.

Resulta, per tant, evident l'interés de don Juan Basilio per esborrar tota ombra de dubte sobre les seues bones relacions amb son pare.

Ignorem els motius que finalment van aconseguir mudar la postura de doña Laura, però la veritat és que a principis de març de 1729 va comparéixer davant de notari amb una declaració totalment diferent de la del mes de juliol. En ella testificava haver fet tals afirmacions malgrat tindre constància de ser una altra la voluntat de son pare però impedir-li manifestar-la el fet de residir don Juan Basilio en els dominis de l'Emperador i no estar per això en condicions d'adquirir ni posseir béns alguns a Espanya, assegurant ser aquesta la causa que havia obligat son pare a previndre les contingències que d'aquesta circumstància podrien derivar als béns de què amb motiu de les capitulacions matrimonials li havia fet donació. A més, encara que en el testament s'havien adduït com a raons per a la revocació de la donació els disgustos ocasionats per don Juan Basilio a son pare, es buscava ara suavitzar la seua naturalesa i entitat indicant que, en realitat, *“éstos no habían excedido del natural dolor y sentimiento que le ocasionó su ausencia por el entrañable amor que le tuvo siempre”*, afegint que *“en realidad le correspondió dicho señor don Juan con el extremo que es notorio a todos”*⁷². Insistia en el fet que, per tant, no havia sigut intenció de son pare revocar la donació feta en contemplació de matrimoni, per ser aquesta irrevocable, sinó suspendre el seu efecte en tant que don Juan Basilio tornara a Espanya. I per a esborrar tota ombra de dubte i la *“más leve desestimación”* de don Juan Basilio respecte a les relacions amb son pare, havent cessat l'inconvenient que poguera obstar a la seua pública manifestació amb la firma del Tractat de Viena, no dubtava a declarar en aquesta ocasió que era voluntat del marquès de Villatorcas que mantinguera ple vigor la donació feta a don Juan Basilio amb motiu de les capitulacions matrimonials de 1702, sense cap modificació. I que de conformitat amb ella es reputara el comte de Cervelló com a legítim i immediat successor en el mayorazgo de la Casa. Fins ací resulta comprensible la lògica dels seus raonaments. No obstant, finalitzava la seua declaració amb l'afirmació més inversemblant que *“el motivo de no haverle nombrado heredero de dicho testamento, juntamente con dichos señores sus hermanos, fue por la razón de no tener bienes algunos propios de que disponer y por considerar que los que le quedavan no bastarían para cumplir las obligaciones y cargos de justicia”*⁷³.

Així les coses, el 16 de novembre del mateix any, a través del seu procurador Manuel Monedero, don Juan Basilio va presentar la petició de ser reconegut com a hereu del marquès de Villatorcas. En ella referia que ni en el poder concedit per son pare a la seua germana per a atorgar testament ni en la clàusula d'hereus es feia cap menció al seu nom i que fins i tot

⁷¹ *Ibid.*

⁷² *Ibid.*

⁷³ *Ibid.*

es designava hereu del mayorazgo a don José. Representava el seu procurador a aquest respecte el dret que li assistia per legítima en els béns de son pare i, per tant, la invalidesa del seu poder; adduïa no ser certs els pretesos enfrontaments entre el seu representat i son pare, assegurant haver sigut don Juan Basilio “*mui obediente y obsequiso como tal hixo a dicho marqués, su padre, sin que le hubiese dado desazones ni disgustos*”; i atribuïa l'omissió de la seua persona tant en el poder com en el testament al fet de trobar-se el seu representat “*fuera de estos reynos, en païsses extraños*”⁷⁴. Davant de tot això sol·licitava que don Juan Basilio fora reconegut com legítim hereu de son pare i que, per a comprovació de totes les seues al·legacions, s'ordenara a la seua germana, la marquesa de Torrecuso, que jurara i declarara “*clara y abiertamente*”, conforme a la llei, si el motiu que va tindre el marqués per a no incloure'l en el poder i posteriorment ella en el testament va ser residir el seu representat fora d'Espanya i si no va haver-hi cap altre. En resposta a aquesta sol·licitud, en la mateixa data l'escrivà Feliciano Coxeres va requerir l'esmentada declaració de la marquesa de Torrecuso, qui, baix jurament de dir la veritat, va ratificar la seua absència d'Espanya com a motiu pel qual el marqués de Villatorcas el va excloure del poder, així com la consideració de “*obediente a todos los preceptos de su padre*” de don Juan Basilio, atorgant, per tant, el seu consentiment perquè fora admés com a hereu major del marqués de Villatorcas “*como si expresamente fuesse declarado heredero por el difunto señor, su padre*”⁷⁵.

Amb posterioritat a aquesta declaració, el 18 de novembre de 1729 es van despatxar requisitòries amb el contingut de la petició presentada pel comte i de la declaració de la marquesa de Torrecuso a la justícia de València per residir en aquesta ciutat don José i don Jaime de Castellví, els seus germans, als quals es va concedir un termini de quinze dies per a presentar totes les al·legacions que estimaren oportunes. El 29 de novembre l'escrivà de la Real Audiència, José Sesse, va presentar la corresponent notificació. Don José de Castellví va considerar que el testament redactat per la seua germana excedia els límits del seu poder tant per a desheretar a don Juan Basilio com per a excloure'l del dret de successió en el mayorazgo de sa Casa “*como a caveza della por hixo promojénito varón del dicho illustre señor marqués de Villatorcas*”. I afegia que, coneixedor d'aquesta circumstància, mai s'havia favorit del testament de la seua germana en atenció que el principal i primer hereu era el comte de Cervelló, de qui lloava el “*justo proceder y filial respeto que siempre tubo a dicho señor marqués*”⁷⁶. Idèntica opinió compartia don Jaime “*el qual respondió que... la marquesa de Torrecuso, su hermana, no tubo poder ni la ley le permitía para exheredar al dicho excellentísimo señor conde de Zervellón, su hermano, de la herenzia del illustre marqués de Villatorcas, su padre y suio. Pues la causa que expresó para la exheredación la ha considerado y tenido por inzierta en atención a la singularísima obediencia que dicho*

⁷⁴ AHN. Sección Nobleza, Leg. 164/42, fol. 19.

⁷⁵ *Ibid.*, fol. 21 v.

⁷⁶ *Ibid.*, fol. 33.

*conde, su hermano, tubo siempre a el padre del respondiente, por cuia caussa consentía en que su hermano quede instituido heredero del dicho su padre, como lo pretende en el pedimento*⁷⁷.

En vista de les declaracions de don José i de don Jaime el comte de Cervelló va sol·licitar el 12 de desembre de 1729, a través del seu representant, ser reconegut fill legítim i hereu del marquès de Villatorcas a fi de poder percebre la part de l'herència que, junt amb la resta d'hereus, li pertanyia, així com succeir en el mayorazgo de sa Casa, prendre possessió del mateix i cobrar les rendes com a legítim posseïdor. La interlocutòria corresponent, proveïda per don José de Pasamonte, alcalde de Casa i Corte, i referendada per José de Feixes, es va fer pública el 15 de desembre de 1729. En aquesta data, vist el testament de la marquesa de Torrecuso, la seua declaració de 16 de novembre i els consentiments atorgats per don José i don Jaime es va declarar a don Juan Basilio fill legítim i hereu del marquès de Villatorcas “*de la misma suerte que si estuviera declarado en el poder para testar que ottorgó en veintte y cinco de febrero de mill settecientos y veinte y dos y en el testamento que en su virtud se ottorgó en seis de jullio del mismo año por dicha excellentíssima señora doña Laura de Castellví y Coloma*”, a fi que poguera heretar junt amb els seus germans els béns que li pogueren correspondre⁷⁸, així com gaudir dels mayorazgos que per defunció del marquès de Villatorcas “*como immediatto subcessor que a sido y es de ellos, tomando su posesión, cobrando sus rentas, haciendo y disponiendo en ello como legittimo posehedor*”⁷⁹. I es disposava que perquè quedara constància es consignara el contingut d'aquesta interlocutòria en els protocols en què s'hagueren registrat tant el poder del marquès de Villatorcas com el testament redactat per la seua filla.

Quedava així finalment anul·lat el poder del marquès de Villatorcas, revocat el testament de doña Laura i reconeguts pels seus germans els drets de don Juan Basilio com a hereu dels seus pares i successor en el mayorazgo de la Casa. Però no van acabar ací les seues reclamacions. Don Juan Basilio desitjava veure també reconegut el seu dret de successió a la “*casa grande*” de la Plaça de Sant Domenec i les 3.000 lliures annexes a ella. Amb este fi, l'11 de febrer de 1732 va presentar el testament de don Marco Antonio Pons, redactat en 1606⁸⁰, el reconeixement per la cort civil com a hereu seu de don Basilio de Castellví el 24 de desembre de 1644 i, com a successor d'aquest, de don José de Castellví el 20 de setembre de 1685

“Attés que per los dichos y deposicions dels testimonis en lo present procés y causa produhits y donats consta y hapar lo dit *quondam* don Basilio de Castellví y Ponce, del matrimoni que contractà ab la illustre doña Laura de Alagón y Cardona, haver hagut y procreat en fill únich, llegítim y natural del dit illustre don Joseph de Castellví y Alagón, marquès de Villatorcas y gobernador de València, com

⁷⁷ *Ibid.*, fol. 34.

⁷⁸ *Ibid.*, fol. 37.

⁷⁹ *Ibid.*, fols. 37v-38.

⁸⁰ En ell declarava haver rebut la casa que habitava davant del convent de Predicadors per donació de sa mare, doña Juana del Milà i Pons, arran de les capitulacions que van acompanyar al seu contracte matrimonial amb doña Mariana Figuerola en 1600, si bé aquesta es reservava la facultat d'imposar els pactes, vincles i condicions que estimara oportuns en favor dels descendents d'aquest matrimoni. Posteriorment, en el seu testament redactat en 1605, doña Juana imposava la condició que si del matrimoni del seu fill Marco Antonio amb doña Mariana Figuerola no naixien fills, recaiguera la casa sobre la mateixa persona que heretara les 3.000 lliures. A tal objecte, en el seu testament, Marco Antonio Pons designava el seu fill primogènit, establint-se a partir de llavors un orde de primogenitura i masculinitat. Disposava també que cas de no tindre fills l'herència passara al seu nebot Basilio de Castellví, fill de la seua germana doña Luisa Pons i de don Juan Castellví, amb el mateix vincle, pacte i condició d'establir a partir de llavors un orde de primogenitura i masculinitat, si bé llegava l'usdefruit de la dita casa i de les 3.000 lliures a la seua dona Maria Ana Figuerola. Imposava, d'altra banda, l'exigència que els successors en la casa i en les 3.000 lliures prengueren el cognom Pons. AHN. *Sección Nobleza*, Leg. 164/42, nº 5, fols. 1-13.

a tals conjuges y fill respectivament llegítims y naturals e ser estat aguts, tenguts y públicament reputats, així entre sí com per totes les persones coneixents de aquells. *Et per consequens attentis supradictu* haverse o deures de provehir y declarar *ut infra*, per tant, *et alias justicia sie suadente*, pronuncia, sentencia y declara, en virtud del dit fideicomís y vincle instituhit per lo *quondam* illustre don Basilio, en virtud de la referida declarasió, haver sucehit y succehix lo dit illustre don Joseph de Castellví y Alagón en la dita casa gran que habita y béns compressos en les tres milia lliures de què consta dit fideicomís”⁸¹.

Així, el comte de Cervelló, representat per Vicente Nicolás Millera, sol·licitava que li fora reconegut el seu dret a la casa i a les 3.000 lliures que, en la seua qualitat de fill primogènit de don José de Castellví i d'acord amb les estipulacions del vincle, defensava que legalment li pertanyien: “y últimamente, *haviendo, años haze, muerto el referido don Joseph de Castellví en la corte de Madrid, dexando en hijo varón primogénito a mi parte, quien por ocación de las guerras passadas ausente y fuera de los dominios de Su Magestad, por cuio motivo no pudo inmediatamente la muerte declararse sucesor, como por público y notorio, pública voz y fama ofresco probar los referidos extremos, y perteneciendo la successión a mi parte como a hijo varón primogénito del último poseedor y en quien estava radicada la successión*”⁸².

En la preceptiva declaració de testimonis van intervindre don Vicente Avillón, que va afirmar saber-ho “*assí por haverlo visto como por ser público y notorio en esta ciudad*”; Miguel Viquer “mayor”, escrivà, que adduí haver tingut tracte freqüent amb el marquès de Villatorcas per haver sigut escrivà de jutjat en el temps que aquest que va ser governador i considerar pertanyents els referits béns al comte de Cervelló en la seua condició de fill primogènit del mateix; el doctor don Vicente Flores, advocat del reial consell, que va reiterar idèntic testimoni; i Miguel Viquer “menor”, que va assegurar “*que conocía muy bien de trato y comunicaci3n muy familiar a don Joseph de Castellví, marqu3s de Villatorcas, a quien trató y comunicó diferentes vezes el testigo en la villa de Madrid y en la casa de mi señora doña Laura de Castellví, su hija.*” i afegia que “*sabe el testigo que la casa solar del dicho marqu3s de Villatorcas es la que se contiene en el referido pedimento questá sita en esta ciudad en la plaza de Santo Domingo enfrente del convento de predicadores*”⁸³. Aquestes declaracions favorables a les pretensions de don Juan Basilio van contribuir a concloure la qüestió mitjançant interlocutòria alliberada l'11 de març de 1732, el contingut de la qual era el següent:

“En la ciudad de Valencia, a los onze días del mes de marzo de mil setecientos treinta y dos años, el señor licenciado don Blas Jover

⁸¹ *Ibid.*, fols. 29-30.

⁸² *Ibid.*, fols. 35v-39v.

⁸³ *Ibid.*, fols. 39-39v.

Alcázar, abogado de los reales consejos, theniente corregidor y alcalde mayor más antiguo por Su Magestad de esta ciudad, habiendo visto estos autos e información en ellos dada, dixo que delaraba y declaró haverle pertenecido a don Juan Castellví Mercader y Borja, conde de Cervellón, marqués de Villatorcas y varón de Oropesa, por derecho de sucesión las tres mil libras que expresa la petición y la casa grande de la Plaza de Predicadores que está frente a la puerta del convento de religiosos de Santo Domingo de esta ciudad y que se le dé posesión. Y mando se le libren los traslados auténticos y fefacientes que pidiere. Y por este auto assí lo proveió, mandó y firmó. Licenciado don Blas Jover Alcázar. Ante mí Cristóbal Aycart⁸⁴.

D'aquesta manera, la possessió va quedar registrada el 18 de juny de 1733⁸⁵. Pareixien quedar així definitivament resolta els problemes que don Juan Basilio va haver d'afrontar per a rebre la que considerava la seua herència familiar. Però el procés havia sigut molt costós econòmicament i, sobretot, especialment dolorós per l'enfrontament familiar que va comportar.

APÈNDIX DOCUMENTAL

Poder atorgat pel marqués de Villatorcas a la seua filla per a testar i testament redactat per aquesta.

AHN. Sección Nobleza, Leg. 164/42, fols. 6-17

febrer-juliol, 1722

En la villa de Madrid a seis días del mes de jullio año de mill settezzientos y veinte y dos. Ante mí, el escribano, y testigos, la excellentíssima doña Laura de Castelbí y Coloma, marquesa de Torrecusso, vezina de esta dicha villa, en nombre y en birtud del poder para testar del excellentísimo señor don Joseph de Castelbí y Alagón, marqués de Villatorcas, su padre, que le fue dado y otorgado en ella en veinte y cinco de febrero passado de este pressente año de la fecha ante mí, el infraescriptto escrivano, para que dentro de el término del derecho o fuera dél su excellencia hiziesse y otorgase el testtamento y última voluntad del referido señor marqués, su padre, según y en la forma que se lo tenía comunicado, como más por menor consta y parece del mencionado poder para testar, que pide a mí, el escribano, aquí le imcorpore. E yo lo hize así, que es como se sigue:

Poder para testar

In Dei nomine amen. Sépase por esta cartta de poder para testar como yo don Joseph de Casttelbí y Alagón, marqués de Villatorcas, hixo lexítimo de los señores don Basilio de Castelbí Ponze de León, porttanvezes que fue de general

⁸⁴ *Ibid.*

⁸⁵ AHN. Sección Nobleza, Leg. 164/42, n° 4, fol. 42.

governador de la Ciudad y Reyno de Valencia en la Gobernación de Xàtiba, oy San Phelipe, y de doña Laura de Alagón, difunttos, nattuales que fueron de la dicha ciudad de Valencia, de adonde yo el ottorgante lo soy, y vezino de la villa de Madrid, viudo de la señora doña Guiomar Coloma, estando enfermo en la cama de la que Dios nuestro señor ha sido servido darme, y en mi sano juicio y enttendimntto nattuall, creiendo firmementte el mistterio de la Santíssima Trinidad, Padre, Hixo y Spírittu Santto, tres perssonas distincttas y un solo Dios verdadero, y en todo lo demás que tiene, cree y confiessa nuestra Santta Madre Iglesia Cathólica Romana, en cuiá fee y creenzia he bibido y prottextto vivir y morir como cathólico cristiano, tomando por mi intercessora y abogada a la siempre Virgen María, madre de Dios y señora nuestra, al santto Ángel de mi guarda y demás santtos y santtas de la cortte del cielo, a quienes pido y suplico sean mis inntercessores y abogados en la ora de mi muerte, temerosso de ella y queriendo estar prebenido para quando llegue.

Digo que, por quantto por la gravedad de mi enfermedad no puedo por mí mismo hazer y ottorgar mi testamento, y mediante que las cosas tocantes al descargo de mi conzczencia tengo comunicadas a la excellentísima señora doña Laura de Casttelbí y Coloma, marquesa de Torrecusso, mi hixa, la quiero dar poder para que ordene el dicho mi testamento, y poniéndolo en execuición en la vía y forma que más aya lugar en derecho, y que más firme y válido sea para que en el dicho mi nombre pueda hazer y haga el referido mi testamento, según y en la forma que, como dicho es, se lo tengo comunicado. Haziendo en su razón todas las mandas, legados y declaraciones que le pareziere, el qual execute después de mi fallecimiento o en el tiempo que quisiese y la dure el dicho poder todo el que fuere nezessario, aunque se passe el de la ley, que yo se le prorrogo. A cuiá elezió dexo el numero de missas que se hubiesen de dezir por mi alma y señalar su limosna y disttribuzi6n, mandando, como mando, que mi cuerpo, con el hávitto de mi padre santto Domingo sea sepulttado en la bóveda de Nuestra Señora de el Rossario de el Collexio de Santto Thomás de esta cortte, que así es mi bolunttad. Y que la dispossizi6n y modo de mi enttiero sea a la de la dicha señora, mi hixa, y demás mis testamentarios.

Declaro soy possehedor del maiorazgo de Villatorcas, el que por mi fallecimiento toca al señor don Joseph de Casttelbí y Coloma, sumiller de corttina de Su Magestad y can6nigo dignidad de la Santta Iglesia Mettropolittana de la dicha ciudad de Valencia como immediatto subcessor a él. Y assí lo declaro para que siempre conste.

Declaro que tengo hecha una zessi6n en favor de la señora doña Francisca María Mercader, condessa de Zervell6n y de Buñol, natural de dicha ciudad, de la hazienda que tengo y me perteneze en la de Barzelona, la qual reboco y doy por ninguna y de ningún valor ni efecto, según dispossizi6n de derecho, para que no balga ni haga fee en juicio ni fuera dél. Y quede por más aumentto de mi hazienda, a beneficio de mis herederos, que así es mi volunttad.

Y para cumplir, pagar y executtar este poder para testar y el testamento que en su virtud se hiziere deyo y nombro por mis albazeas y testamentarios a los señores don Joseph de Casttelbí y Coloma, doña Laura de Casttelbí, don Jayme de Casttelbí y Coloma, mis hixos. Y asimismo al reverendíssimo padre fray Isidro Epiuluz de el dicho collexio de Santto Thomás, don Francisco Ansaldo y a don Juan

de la Peña, presbítero, a todos junttos y a cada uno *in solidum*. Y les doy poder cumplido en forma bastante para que luego que yo fallezca entren en mis vienes y los vendan y rematten en pública almoneda o fuera de ella, y de su valor cumplan y paguen este poder para testar y el testamento que en su virtud se hiziere. Y este cargo les dure todo el tiempo nezzessario, aunque se passe el término de la ley, que yo se les prorrogo asimismo.

Y después de cumplido y pagado este poder para testar y el dicho testamento que en su virtud se ha de hazer, en el remanente que quedare de todos mis vienes, derechos y acciones que en qualquier manera me toquen y pertenezcan instituyo y nombro por mis únicos y universsales herederos en todos ellos a los mencionados señores don Joseph, don Jayme y doña Laura de Castellbí y Coloma, mis hixos lexítimos y de la dicha señora doña Guiomar Coloma, mi muger, para que lo ayan, lleven y hereden con la vendizion de Dios y la mía, a quien pido me encomienden.

Y, por ésste, revoco y anullo y doy por ningunos y de ningún valor ni efecto ottros qualesquier testamentos, cobdicios, poderes para testar y otra qualquiera dispossizion que antes de aora aya fecho y otorgado por escriptto, de palabra y en otra forma para que no valgan ni hagan fee en juicio ni fuera de él, salvo este poder para testar y el testamento que en su virtud se hiziere, que quiero valga por mi última voluntad en la vía y forma que más aya lugar en derecho.

Y para su firmeza lo otorgo assí ante el pressente escrivano en la villa de Madrid a veinte y cinco días del mes de febrero año de mill settezientos y veinte y dos, siendo testigos don Andrés Pose de Amor, don Francisco Esttephaneli, don Phélix Gastelu, don Thomás de Ogue y don Gabriel Muñoz y Bracamonte, ressidenttes en esta cortte, y el señor ottorgante, a quien yo, el escrivano, doy fe conozco. Lo firmó el marques de Villatorcas ante mí, Francisco Garzía.

Prosigue: El qual dicho poder ba ciertto y verdadero y concuerda con su original que queda en este prottocolo. Y dicha excellentísima señora, usando dél, otorga que haze y ordena el testamento y última voluntad del dicho señor su padre, según se lo dexó comunicado. Y es en la forma siguiente:

Primeramente, declara que el dicho excellentísimo señor don Joseph de Castellbí, su padre, falleció el día siete de marzo de este dicho pressente año. Y el día siguiente fue enterrado su cuerpo con el hábito de nuestro padre Santo Domingo en la bóveda de Nuestra Señora del Rossario del collegio de Santo Thomás de esta cortte, conforme a su voluntad y de la señora ottorgante en su nombre. Y, en su virtud, al otro día del dicho su enttiero se le dixo missa de cuerpo presentte con vigilia y responso en la forma regular.

Item, dexó comunicado dicho excellentísimo señor, su padre, se dijessen por su alma y perssonas de su obligazion quattrocientas missas rezadas de la limosna de tres reales de vellón por cada una. Y que, sacada la quartta que ttoca a la parroquia, las demás se digessen a voluntad de su excellencia en las parttes que eligiere. Y en su nombre lo declara y manda assí.

Item, fue su voluntad que se diessen a las mandas forzossas doze reales

de vellón entre todas por una vez, con que las apartava del derecho de sus vienes. Y su excellencia en su nombre manda se executte así.

Item, que respectto de ser el hixo mayor don Juan de Castellbí, el qual por diferentes disgustos que ocasionó en vida a dicho excellentísimo señor marqués, su padre, fue su voluntad excluirle de la herenzia de sus vienes y nombrarle heredero, como dicha excellentísima señora en dicho nombre lo executta assí. Fuera de que, además de estas razones domésticas, le dio en vida dicho señor, su padre, más cantidad de las que podrán importtar su lexítima, cubriendo con ellas no sólo lo que por razón de dicha lexítima podía tocarle sino también la porzió que podrá pertenezerle de las veinte mill libras de moneda de Valencia que en las escripturas matrimoniales zelebradas entre la señora doña Guiomar Coloma, madre de dicha excellentísima señora ottorgante y muger que fue del dicho señor marqués difunto, y dicho excellentísimo señor al tiempo que contrageron matrimonio. Y, desde luego, le excluie, apartta y pribta al dicho don Juan, así del derecho de la lexítima como del que pudiera tener a dichas veinte mill libras estipuladas en dichas escripturas matrimoniales, conforme a la voluntad del referido señor marqués, su padre, y de la dicha excellentísima señora otorgante en su nombre.

Item, declara dicha excellentísima señora que dicho señor marqués difunto la dexó comunicada tenía hecha donazió de todos sus vienes libres, menos algunos que reservó a favor del dicho don Juan, su hixo, en virtud del poder ottorgado al señor don Carlos Coloma, su tío, para el fin y efecto de dicha donazió, la qual fue la voluntad de dicho señor de revocar quantto pudo y ha lugar de derecho. Y la dicha excellentísima señora ottorgante, en su nombre, la reboca, pues, además de las razones que ban expressadas en la cláusula antecedente, ay también la de ser dificultoso que dicha donazió pueda subsistir en perjuicio de los acrehedores y deudas contraydas, así antes como después de dicha donazió, y haverse bisto dicho señor con las extrechezes y nezessidad que se bió, en que, para su prezissa manuttenió y faltándole para su dezenia, fue preciso contraher muchos empeños como es nottorio.

Item, declaró y fue su voluntad que el maiorazgo que possehía y hera propio de dicho señor marqués, así de Villatorcas como de otros, con todos sus derechos, acciones y preeminencias que en ellos se contienen, de que se subcediese en ellos el señor don Joseph de Castellbí y Coloma, sumiller de cortina de Su Magestad y canónigo dignidad de la Santta Iglesia Metropolitana de la ciudad de Valenzia, sin embargo de la declarazió hecha en la donazió expressada, en donde se dize tocar y pertenezer dichos maiorazgos al dicho señor Juan. Y, en conformidad de la voluntad de dicho excellentísimo señor marqués difunto, así lo declara dicha excellentísima señora ottorgante.

Item, fue su voluntad dejar por vía de legado al señor don Jayme de Castellbí y Coloma, su hixo, toda la hazienda que possehía en el Principado de Cathaluña. Y, en nombre de dicho señor, su excellencia haze esta manda y legado, en conformidad de su voluntad, rebocando para este efecto, en casso nezessario, la zesió de dicha hazienda ottorgada a favor de la señora doña Francisca María Mercader, condesa de Zervellón y de Buñol, como la tenía revocada antes por instrumentto público y después la revocó también por una de las cláusulas de el dicho poder preinsertto.

Item, declara dicha excellentísima señora que el dicho señor marqués difunto, su padre, la ofrezó en su escrituras matrimoniales y al tiempo de contraer matrimonio con el excellentísimo señor don Nicolas Anttonio Caracholo, marqués de Torrecusso, seis mill libras moneda de Valencia que le legó y mandó su madre, dicha señora doña Guiomar Coloma, por el testamento baxo de cuia disposición falleció que, juntto con las otras tres mill libras, también moneda valenziana, que tocaron a la señora doña María Rosa de Castelbí, hermana de dicha excellentísima señora ottorgante, y en conformidad del testamento de dicha señora ottorgante sobrebiese a su hermana, cuyo caso subcedió, además de las seis mil libras pertenezientes a dicha excellentísima señora, havía de heredar las otras tres por fin y muerte de dicha su hermana. Declara que dichas nueve mill libras no las ha pagado. Y respecto de ser estas deudas todas contraídas al tiempo de las escrituras matrimoniales de dicha excellentísima señora ottorgante, por obligazón expressa que hizo dicho señor marqués, su padre, y por la que ya tenía contraída respecto de dimanar de la obligazón contraída para satisfacer el dotte de dicha señora doña Guiomar, madre y muger respectíve. Y que dicho señor marqués no exerció liberalidad alguna en la promessa de dichas escrituras matrimoniales porque fue en execución del mencionado testamento de dicha señora doña Guiomar, su muger, y respecto a la obligazón de restituir la dotte que llevó dicha señora quando contrajo el matrimonio con dicho señor marqués. Y que en aquel tiempo, según los fueros de Valencia, pudo disponer, como dispusso, de la cantidad que quisiese entre sus hixos, declara que dicha deuda deve, por las razones y mottivos referidos, ser prebilegiada y anterior a otras que no tengan igual derecho.

Item, declara en nombre del dicho señor marqués, su padre, que, además de las cantidades expressadas en la cláusula antecedente, le ofrezó dicho señor marqués a dicha excellentísima señora ottorgante quatro mil libras moneda valenciana en la escrituras matrimoniales contraídas con el dicho señor marqués de Torrecusso, su marido, las quales el referido señor marqués difunto declaró no haber pagado. Y dicha excellentísima señora ottorgante para los efectos que aya lugar declara no haver percivido cantidad alguna de ellas.

Item, que dichos señores don Joseph y don Jayme de Castelbí, sus hixos, y hermanos de dicha excellentísima señora ottorgante, tienen a seis mil libras, moneda de Valencia, en virtud del expressado testamento ottorgado por dicha señora doña Guiomar Coloma y de la facultad concedida a dicho señor marqués de Villatorcas, su marido.

Item, declaró haver sido su voluntad, y de la excellentísima señora ottorgante en su nombre, pagar todas las deudas que dejó dicho señor, su padre, hasta donde alcanzare su producto, sin perjuicio de los derechos que dicha excellentísima señora y sus hermanos tengan o puedan tener a dichos bienes.

Y, en caso de haver suficientes bienes para pagar deudas y derechos de dicha excellentísima señora ottorgante y sus hermanos, fue la voluntad de dicho señor marqués difunto que la librería que está en Valencia en la cassa frente del convento de Predicadores y algunos libros que tenía en la que murió y las imágenes de marfil de Cristo cruzifixado y sobre el sepulcro se reserven y agreguen al maiorazgo de Villatorcas que dicho señor marqués posehía y a subcedido el referido señor don Joseph, su hixo. Y, en cumplimiento de dicha su voluntad, dicha

excelléntísima señora manda se executte así. Y en conformidad del referido poder para testar, susso insertto, su excellencia nombra por alvazeas y testamentarios del dicho señor, su padre, al dicho señor don Joseph de Casttelbí y Coloma y también se nombra a sí misma y al referido señor don Jaime de Casttelbí y Coloma, hermanos, hijos legítimos del mencionado excelléntísimo señor marqués. Y asimismo nombra por tales al reverendo padre fray Isidro Epiuluz del dicho collegio de Santo Thomás, don Francisco Ansaldo y a don Juan de la Peña, presbítero, y a cada uno *in solidum*, según en la forma que por el dicho poder para testar quedan nombrados y se da y les da poder cumplido en bastantte forma para que este cargo les dure todo el tiempo nezessario, aunque se passe el de la ley y mucho más, que se les prorroga.

Y en el remanente que quedare de todos los vienes muebles y raíces, deudas, derechos y acciones que en qualquier manera ayan tocado y pertenezido, toquen y pertenezcan al dicho excelléntísimo señor marqués, su padre, instituye y nombra por sus únicos y uniberssales herederos en todos ellos a los mencionados señores don Joseph y don Jayme de Casttelbí y Coloma y a sí propia, sus hixos lexítimos y de la dicha señor doña Guiomar Coloma, su muger, para que lo ayan lleven y hereden dichos sus tres hixos con la vendición de Dios y a suia, según en la forma que por el dicho poder para testar quedan instituidos y nombrados.

Y en conformidad del dicho poder para testar, susso insertto, revoca y da por ningunos y de ningún valor ni efectto todos y qualesquier testamentos, mandas, cobdicilos, poderes para testar y otras qualesquier dispossiziones que el dicho excelléntísimo señor marqués, su padre, haya hecho y ottorgado por escriptto, de palabra o en otra qualquier forma que sea para que no valgan ni hagan fee en juizio ni fuera de él, salvo este testamento que en el dicho su nombre y en virtud de el referido poder ottorga, que quiere valga por su testamento y última voluntad en aquella vía y forma que más aya lugar en derecho. Y para su firmeza, dicha excelléntísima señora lo ottorgó así y firmó. A quien yo, el escribano, doy fee conozco. Siendo testtigos don Manuel de Adrada, don Ignacio Trillo, Francisco Fernández, don Félix Gastelu y Joseph de Merodio, vezinos de esta dicha villa. Y su excelléntísima lo firmó, como dicho es, la marquesa de Torrecusso, ante mí, Francisco Garzía.